

Ämne: Geografi

Årskurs: Åk 7 - 9

Lektionsplanering: Kartkunskap och orientering

Denna lektion bidrar till Lgr22:s syfte att utveckla geografisk förståelse och kartläsningsförmåga.

Koppling till styrdokument

Centralt innehåll	Betygskriterium E
Kartbilder, karttecken och skalor samt hur kartor kan användas i vardagen och vid färdmedelsanvändning.	Eleven kan med hjälp av kartor orientera sig i närmiljön och göra enkla geografiska undersökningar.

[Källa: Lgr22, Geografi, Åk 7 - 9]

Lärarledda instruktioner

Introduktion och genomgång (10 min)

- Kort introduktion till lektionens mål.
- Förklara vad en karta är och dess olika delar.
- Gå igenom vanliga karttecken och symboler.
- Diskutera vad en skala innebär.
- Exempel på olika typer av kartor.
- Visa ett enkelt kartprogram/bild.

Praktisk kartläsning (20 min)

- Dela ut utskrivna kartor eller använd digitala kartor.
- Låt eleverna identifiera viktiga landmärken.
- Öva avståndsmätning med hjälp av skalan på kartan.
- Demonstrera hur man orienterar kartan med hjälp av kompassen.
- Låt eleverna prova orientera sig på kartan i små grupper.
- Samla frågor och reflektioner.

Avslutning och sammanfattning (20 min)

- Diskutera hur kartkunskap kan användas i vardagen.
- Sammanfatta de viktigaste begreppen från lektionen.
- Elevreflektion: vad har jag lärt mig?
- Kort quiz eller frågestund.

- Ge förhandsinformation om nästa lektion.
- Stäng lektionen med en positiv feedbackrunda.

Total tid: 50 min.

Ämnesinnehåll

Kartbilder och kartsymboler: Kartor visar geografiska områden och innehåller tecken som representerar olika objekt, t.ex. vägar, sjöar och byggnader.

Skala: Mäter förhållandet mellan avstånd på kartan och verklig sträcka. Vanliga skalor är 1:10 000 eller 1:50 000.

Orientering: Att använda en karta och kompass för att hitta rätt på en plats och förstå omgivningen.

Kartprogram: Digitala verktyg som Google Maps eller liknande, som hjälper till att förstå geografiska lägen.

Kompassen: Ett instrument som visar väderstreck och hjälper till att orientera kartan mot norr.

Vanliga missförstånd är att elever tror att kartan alltid är ett "rakt" och "platt" avbild, trots att jordens rundhet kräver projektioner som kan ge vissa förvrängningar.

Ordkollen

Ord	Förklaring	Etymologi
Skala	Förhållandet mellan längden på kartan och verkligheten	Från latin "scala" (stege)
Kompass	Ett verktyg för att visa väderstreck	Från italienska "compasso"
Orientering	Att bestämma läge och riktning i terrängen	Från latin "orientare" (att vända mot öster)
Karttecken	Symboler som används på kartor för att visa olika objekt	Svenskt ordssammansättning
Projektion	Metod att avbilda jordens yta på en platt karta	Grekiska "proiectio" (att kasta fram)

Diskussionsfrågor

1. Hur kan kartkunskap hjälpa oss i vardagen? Finns det situationer där det kan vara särskilt viktigt att kunna läsa en karta?
2. Vilka utmaningar kan man möta med digitala kartor jämfört med papperskartor?
3. Hur kan förståelsen för kartprojiceringar påverka vår tolkning av geografiska data?

Aktivitet

- **Praktisk aktivitet:** Eleverna arbetar i grupper och får en tryckt karta över skolans närområde. De ska navigera till olika punkter med hjälp av kartan och en kompass. Varje grupp får en lista med koordinater eller beskrivningar för platser som ska hittas. Aktiviteten stärker praktisk orienteringsförmåga och samarbete.
- **Digital aktivitet:** Använd en digital karttjänst såsom Google Maps eller en speciell GIS-app. Eleverna får i uppgift att hitta och markera specifika platser, utforska olika kartlager (t.ex. terräng, satellit), och mäta avstånd mellan platser. Detta ger erfarenhet av moderna kartverktyg.

Exit-ticket

Fråga	Svar
Vad visar skalan på en karta?	Skalan visar förhållandet mellan avstånd på kartan och verklig sträcka.
Vad används en kompass till?	Att hitta väderstreck och hjälpa till att orientera kartan.
Ge ett exempel på ett karttecken.	En symbol för en sjö, väg eller byggnad.
Vad betyder att orientera sig?	Att bestämma sin position och riktning med hjälp av karta och kompass.
Varför är kartprojektioner viktiga?	De gör det möjligt att visa jordens runda yta på en platt karta, men kan ge förvrängningar.
Hur kan du använda kartkunskap i vardagen?	Till exempel när man reser, hittar platser eller i friluftsliv.
Vilka är fördelarna med digitala kartor?	De är ofta uppdaterade, interaktiva och visar olika kartlager.
Vad kan vara en nackdel med digitala kartor?	De kräver ofta internet eller batteri samt kan vara mindre överskådliga än papperskartor.

Fråga	Svar
Hur kan man samarbeta vid orientering?	Genom att dela upp uppgifter och diskutera kartan tillsammans.
Varför är det viktigt att förstå karttecken?	Det gör att man kan tolka informationen på kartan korrekt och undvika missförstånd.

Citat

“Geografi visar oss var vi är, men också vem vi är.” - David Harvey

Detta citat understryker hur geografikunskap inte bara handlar om fysiska platser utan också om vår identitet och hur vi relaterar till världen, vilket är centralt för ämnet och lektionens mål.

Tags: [Lektion](#)